

Ой, як летить цей час – такими і подібними словами ми звикли зустрічати кожний Новий рік або й свої життєві ювілеї чи інші межі часу. Важко переоцінити, що таке час і що він для нас означає. Час навколо нас – він завжди присутній і є основою того, як ми фіксує-

з такої роботи, є між ними і люди середнього віку, що може внести нову енергію у нашу діяльність.

А нові імпульси для нашої діяльності, без сумніву, потрібні. Вона йде своїм, вже ніби врегульованим руслом, але нам треба, щоб вона ніби вилялася з цього русла

жорстокими світовими війнами.

Та, як здається, нічого не змінилося. Збройні конфлікти і надалі спалахують, в тому числі і недалеко на схід від нас. А він безпосередньо – хочемо чи не хочемо – торкається і нас. Даремно закривати перед цим очі. Вистачить поговорити з тими людьми, які втекли з України перед страхіттями війни, або нам, старшим, згадати слова наших батьків і дідів та бабусь, які подібний жах пережили. І наша організація намагається не бути осторонь і допомагати тим, яким це найбільше потрібно. В будинку нашої установи – Словацько-українського культурного та інформаційного центру в Пряшеві майже від самого початку воєнного конфлікту в Україні діє Координаційний центр допомоги біженцям, який розгортає широку діяльність. Часто тут сходяться і діти, які хочаби опинилися далеко від своїх домівок і яким на очах видно, як їм бракує рідна хата і ласкава рука тата. Для них цінна кожна мить радості, яку їм приносять ті, що допомагають нашому Центру посередництвом казки, дарунку від св. Миколая, оздоблення різдвяної ялинки чи чогось іншого, на що вони привикли дома за свій короткий час життя. І заради цих вогників в дитячих очах будемо продовжувати в цій щоденній роботі.

Отже, і з такими справами вступаємо у 2023 рік. На його порозі було б доречно кожному з тих, кому лежить на серці подальша доля нашої національності, хоча б задуматися над тим, як він може допомогти знаходити рішення в тій нелегкій ситуації, в якій вона опинилася. Тільки так можемо говорити про якусь перспективу.

Павло БОГДАН,
голова ЦР СРУСР.

Вплив часу

мо життя на Землі. Колись науковці, між ними і відомий Ісаак Ньютон, вважали, що час – це константа, яка ніде в космосі не міняється. Але прийшов Альберт Ейнштейн і сказав, що час скоріше схожий на річку, яка тече залежно від впливу гравітації та простору-часу і тому одна земна секунда не є однаковою проміжком часу у цілому космосі.

Але в кожному випадку – час ніхто не спроможний зупинити і ми повинні – хочемо чи не хочемо – це респектувати. Але такі умовні часові межі є завжди нагодою для того, щоб людина задумалася над тим, що вже за плечами, але й над тим, що перед нами.

Для нашої організації – Союзу русинів-українців Словацької Республіки 2022 рік був передусім роком з'їзду, за чергою вже восьмого. Він відбувся в половині минулого року з певним запізненням, причиною якого була пандемія коронавірусу. На ньому ми досить детально проаналізували нашу діяльність за попередні п'ять з половиною років, про що ви могли переконатись з доповіді, яку ми надрукували в минулорічному 14-ому номері нашої газети. Зрозуміло, що були обрані і нові члени верховних органів Союзу. Нас радує, що, крім тих, які вже мають певний досвід

і розправила крила. Статус нашої організації – це не то що уможлиблює, але прямо наказує. Адже він говорить не лише про нашу роботу на ділянці культури, але й освіти, науки, видавничої справи, законодавства чи навіть соціально-економічного розвитку регіонів, де проживає наше населення.

Але тут стоїть питання, чи в сучасних суспільно-політичних та економічних умовах і з цього випливаючих можливостей персонального забезпечення діяльності ми здатні виконувати весь діапазон наших завдань, що нам встановлює як статут організації, так і потреби нашого населення. Так, хтось може сказати, що для того, аби поширювати ідеї, думки, щоб пересвідчувати людей у правильності своїх поглядів, аби ходити до них і зустрічатися з ними, щоб вести або спрямовувати їх до певних мет, що це можна робити і без грошей. Це до певної міри правда, але в сучасному перетехнізованому світі працювати методами народників навряд чи можна, або скоріше, чи принесло б воно якийсь ефект.

Живемо вже 23-ий рік 21-го століття. При вступі у третє тисячоліття ми надіялися, що людство повчить-ся із своєї історії, зокрема з багатостраждального 20-го століття, позначеного двома

сакральної культури та образотворчого мистецтва та міжнародну популяризацію Пряшівського краю було нагороджено художнього скульптора Яна Лесняка.

Серед нагороджених – оператор і режисер Ладіслав Чікі, якого було нагороджено помертвом (помер у травні 2022 року на 68 році життя) за багаторічний особистий вклад у словацьку аудіовізуальну творчість і за внесок у позитивну презентацію Пряшівського краю.

Лауреатами премії голови Пряшівського самоврядного краю Мілана Маєрського стали співак Катарина Коцова, голова Крайової організації Об'єднання пенсіонерів Анна Петричкова та художній скляр Ян Зоричак.

У 2023 році бажаємо читачам нашої газети міцного здоров'я, щастя і сповнення всіх мрій і надій.
Редакція газети «Нове життя»

Подяка

Дякуємо читачам газети за вітання з нагоди Різдва Христового і Нового року!

Дякуємо нашим прихильникам і друзям в Словаччині і за межами нашої країни за слова підтримки і підбадьорення!

Редакція газети «Нове життя»

Підсумки 2022-го, плани на 2023-ий рік

17 грудня 2022 року в Пряшеві відбулось друге засідання Центральної ради СРУСР після VIII з'їзду Союзу (2.7.2022 р.).

На порядку денному були звіт про діяльність Президії ЦР СРУСР, доповідь про діяльність СРУСР від VIII з'їзду СРУСР, план головних завдань СРУСР на 2023 рік, ухвалення складу дорадчих органів (програмної ради, фінансово-економічної, жіночої, молодіжної, шкільної та видавничої комісії).

В ході обговорення діяльності Союзу, головним чином, внутрішньосоюзного життя, на ділянці народної художньої творчості, освіти та науки, видавничої діяльності, міжнародних зв'язків з конкретними пропозиціями і зауваженнями виступили Людмила Ражина (Свидник), Святослав Нірода (Михалівці), Злата Фундак (Снина), Віктор Бандурчин (Михалівці), Віктор Гащак (Пряшів), Андрій Яцканин (Пряшів), Тетяна Мудра (Пряшів).

Підсумовуючи засідання, голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан вказав на необхідність компромісних рішень надскладних питань, які сьогодні стоять перед нашою національною меншиною і перед Союзом на ділянці культури, шкільництва і в економічних питаннях.

Члени Центральної ради СРУСР взяли до відома листа Ладіслава Пушкара (Свидник), який висловив своє негативне ставлення до запланованого паралельного про-

ведення Свята культури русинів-українців Словаччини у Свиднику і Пряшеві.

Центральна рада постановила розробити Основні напрями діяльності Союзу русинів-українців СР на період до 2026 року на умови регіональних рад Союзу, ухвалила календар центральних акцій в 2023 році та провела корекцію у назві традиційного Свята культури. Відтепер воно понесе назву Свято русинсько-української культури (7 голосів за, 5 проти, 3 стримались). Свято заплановано провести 23. і 25.6. 2023 р. у Свиднику і 24. – 25.6.2023 р. у Пряшеві. Дальші центральні акції СРУСР пройдуть у таких термінах: 61 Фестиваль драми і художнього слова ім. Олександра Духновича (16. – 17. 5. 2023 р., Пряшів), 58 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини (3. – 4. 6. 2023 р., Камйонка), Фольклорне свято русинів-українців (23.7.2023 р., Пихні), 18 фестиваль «Пізнавай та зберігай традиції своїх предків» (19. – 20. 8. 2023 р., Орябина), 41 Фольклорний фестиваль (27. 8. 2023 р., Підгородь), 31 Фестиваль духовної пісні (23. – 24. 9. 2023 р., Снина), 49 огляд народних пісень «Маковицька струна» (10. – 11. 11. 2023 р., Бардіїв, 12.11.2023 р., Пряшів), «Не забудь свою колекцію» (цикл програм) 15 річниця (друге півріччя 2023 р. в селах на території діяльності окремих регіональних рад СРУСР).

-мі-

Серед нагороджених – Юрій Штеньо

Премію Пряшівського самоврядного краю (ПСК) за 2022 рік було присуджено нейрохірургові Юрію Штенюві, художньому скульптору Яну Леснякові та посмертно оператору і режисеру Ладіславу Чікі.

Вручення нагороди відбулося 15 грудня 2022 року під час гала-вечора в Театрі Йонаша Заборського в Пряшеві. Рішення про нагороду прийняли депутати крайової 17 жовтня на 40-му засіданні.

Нейрохірург Юрій Штеньо (на фото) отримав премію за надзвичайні багаторічні заслуги та значний професійний внесок у розвиток нейрохірургії в Словаччині та за кордоном. Уродженець Кленової (Снинський округ) у 2015 році увійшов до 16 найвизначніших нейрохірургів світу.

За вагомий внесок у створення

Онлайн-курс про традиції

Музей Івана Гончара за підтримки Українського культурного фонду та EdEra розробили онлайн-курс про різдвяні традиції в межах освітнього проєкту «Знай свою Україну».

Як зазначається, слухачі курсу дізнаються більше про різдвяні обряди й символи, страви, одяг, народне мистецтво, а також про причини та значення традицій у повсякденному житті українців. Учасники навчаться робити готувати різдвяні страви, вивчають колядки й щедрівки.

Як повідомлялося, в одному з найбільших мистецьких центрів США – «Кеннеді-центрі» у Вашингтоні – відбувся концерт «Різдво в Україні», під час якого прозвучали старовинні колядки з різних регіонів України.

Заслужена нагорода

Від самого заснування популярний серед широкої громадськості огляд народних пісень «Маковицька струна» проходить в Бардієві. Співакам і гостям огляду приємно побувати в цьо-

му місті, бо тут, як вони кажуть, їм завжди приємно.

Місто Бардіїв робить все для того, аби учасники огляду і гості почувалися тут добре. Особливу прихильність і доброзичливість

до пісенного огляду проявляє приматор міста Борис Ганущак, який кожного року, якщо є така можливість, є серед глядачів огляду.

На знак визнання внеску Союзу русинів-українців Словацької Республіки, особисто голови Центральної ради СРУСР в розвиток культури міста Борис Ганущак (на фото вліво) під час 48 конкурсного огляду «Маковицька струна» вручив приз приматора Бардієва голові Центральної ради СРУСР Павлові Богдану.

Вручення нагороди пройшло 11 листопада 2022 року в урочистій атмосфері в мерії міста за присутності учасників огляду – співачок і співаків та музикантів.

-мі-

Фото Яна МАРГУЛИКА.

Річні збори і зустріч Старого Нового року

13 січня 2023 року в Пряшеві відбулись річні збори Первинної організації СРУСР № 3, на яких була оцінена діяльність організації за попередній період і були намічені завдання

на піднесення національної свідомості, придбання нових членів, працю з молоддю, збереження народних традицій. У зборах взяв участь голова Центральної ради СРУСР Павло

присвячена зустрічі Нового року за юліанським календарем. Різдвяно-новорічну атмосферу посилює співом колядок, українських пісень і художнім словом члени літературної сту-

на 2023 рік. Після певної перерви у зв'язку з пандемією коронавірусу члени організації відновили свої активності, спрямовані, головним чином,

Богдан, який наблизив членам завдання, які стоять перед нами після VIII з'їзду СРУСР, який відбувся 2 липня 2022 року. Святкова частина зборів була

дій, що працює при Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві.

-р-

Фото Ладислава ЦУПЕРА.

Урочистий Дух Різдва

Дух Різдва прилітає незримо, зоряно, незалежно від дат. Він там, де уміють дарувати світло і знають ціну темряви. Там, де хтось уміє стати Янголом для інших. Різдво світиться у серцях

відбувся 11 січня 2023 року. На початку дійства на всіх очікував сюрприз, адже артисти завітали до темної зали зі свічками у долонях, співаючи знану колядку «Добрий вечір тобі, пане господа-

«Ніч яка місячна» та «Рідна мати моя». Оксамитової ніжності цьому вечору додала Таїсія Євтухова своєю чудовою грою на фортепіано, прозвучав безсмертний «Щедрик» (спів + фортепіано), а також класичні твори Й. С. Баха та Ф. Й. Гайдна. Також із вітальним словом звернулася до глядачів керівниця літературної студії Ганна Строганова.

▲ Члени літературної студії виступили 13 січня 2023 року на річних зборах прашівської Первинної організації СРУСР № 3 та зустрічі з нагоди Нового року за юліанським календарем.

▲ Історик літератури і літературний критик Любця Бабота (третя справа) і поетеса Маруся Няхай (перша зліва) під час дружньої бесіди з членами літературної студії.

тих, хто бореться за правду, у тих, хто захищає рідну землю, допомагає нужденним, розсіює морок, уміє тримати за плечі, уміє любити і бути терплячим, уміє стиснути чийсь руку і відчутти його біль... І бути поруч – на відстані серця. Саме це є найвищий сенс Різдва.

Допоки чарівна атмосфера свят ще не покинула нас, учасники літературної студії при Словацько-українському культурно-інформаційному центрі у м. Пряшів організували для глядачів лірично-романтичний вечір, який

рою». Подальша програма вечора являла собою гармонійний калейдоскоп поезії та музики. Українська акторка Наталія Зайковська подарувала усім натхненний настрій пісню-колядкою «Бог предвічний», виразним читанням власної та класичної української поезії, з власними віршами переважно зимової тематики виступили Євген Кондратюк та Марина Бабенко-Жирнова, глядачі могли насолодитися голосом талановитої співачки Марії Козьмової, у її виконанні прозвучали пісні

Програма літературно-музичного вечора занурила усіх присутніх в чарівний світ українського слова, нагадала Різдво і атмосферу домашнього затишку. Учасники отримали запрошення від Павла Богдана і мали змогу повторити свій виступ 13 січня 2023 року на річних зборах прашівської Первинної організації Союзу русинів-українців СР № 3. Із піснями та добрим словом ми вітали Новий рік за старим календарем.

Марина БАБЕНКО-ЖИРНОВА.

Фото Ладислава Цупера

30 років незалежності

У січні 1993 року Чехо-Словацька держава розпалася на дві незалежні держави. Поділ відбувся мирно. Відтоді Чехія і Словацька залишилися найближчими союзниками.

1 січня 2023 року Словацька відзначила 30-річчя незалежності. Весь час після розпаду Чехо-Словацької держави між двома країнами, які колись були єдиною державою, залишалися винятково дружніми та мирними. Цим самим Чехія і Словацька стають прикладом для багатьох країн, як мирним шляхом можуть країни врегулювати свої відносини між собою.

«Оксамитове розлучення» чехів і словаків

Спільна держава чехів і словаків – перша Чехословацька Республіка виникла 28 жовтня 1918 року внаслідок розпаду Австро-Угорщини. Головним аргументом для її створення тоді було бажання обох народів об'єднатися.

Втім, після років існування першої Чехословацької Республіки (1918-1938 роки), окупації нацистською Німеччиною (1939-1944/45 роки), а згодом між чехами і словаками посилювалися культурні, мовні та інші відмінності.

На виборах 1992 року і в Чехії, і в Словацькій перемогу здобули партії, які виступали проти єдиної держави. 31 грудня 1992 року Чехо-Словацька офіційно розпалася. Обидві республіки встигли затвердити національні конституції та уклали десятки договорів, чим унеможливили територіальні або економічні претензії одна до одної. Ба більше, обидві незалежні країни домовилися, що будуть вважати себе правонаступниками колишньої єдиної держави.

Чеську та словацьку мови взаємно визнали такими, що відповідають вимогам державних, тобто їх, як і раніше, можна було використовувати нарівні. Мирний і офіційно узаконений розпад Чехо-Словацької отримав назву «оксамитове розлучення».

Відносини через 30 років

Одним з найголовніших показників винятково добрих відносин між Чехією і Словацькою є той факт, що перші візити президенти, прем'єр-міністри, глави міністерств закордонних справ обох країн і через 30 років після поділу Чехо-Словацької здійснюють до сусідніх держав – Праги і Братислави.

Крім того, постійно відбуваються спільні засідання урядів двох країн та регулярні й студентські обміни. Ба більше, чеські та словацькі громадяни можуть безкоштовно здобувати вищу освіту в обох державах. Понад 25 тисяч словацьких студентів здобувають вищу освіту в Чеській Республіці – це понад 10 відсотків від загальної кількості студентів Словацької. Кількість чеських студентів у Словацькій нижча.

Тисячі словацьких лікарів і медсестер працюють у Чехії. У 91 тисячі чеських громадян словацьке коріння, і понад 114 тисяч словаків мають постійне місце проживання в Чехії.

Чехо-Словацька все ще жива в головах і серцях людей, хоча й різною мірою. Проведене в листопаді 2022 року опитування Празького інституту вивчення громадської думки (STEM) засвідчило, що 91 відсоток респондентів-словаків і 87 відсотків опитаних чехів усе ще вважають себе найближчими союзниками. 53 відсотки словаків вважають поділ Чехо-Словацької неправильним, але тільки 35 відсотків чехів думають так само.

Русини-українці Словацької

Після революційних подій 1989 року, які поклали початок епохальних змін в розвитку суспільства, в політичному розвитку словацького народу і русько-українського етносу не було явних суперечностей, які б перешкождали гармонійному розвитку цих відносин. Проте в правлячих колах республіки забракло політичної волі, аби наша національна меншина була представлена своїм депутатом у словацькому парламенті. На полі культури і національного життя настало посилення асиміляції і спливання з мажоритарним народом. Розділення етносу на дві частини – русинів і українців – веде до найбільшої руйнації за всю історію.

Серед нагороджених – Міхал Ковач

Відзначення 30-річчя Словацької відбулось негайно в перший – 1 січня 2023 року. Президентка СР Зузана Чапутова в той день вручила нагороду 28 особам, які внесли свій вагомий вклад в розвиток Словацької. По-смертно було нагороджено також першого президента незалежної Словацької Міхала Ковача, який незаслужено зазнав переслідувань.

-р-

Святвечір для українців

Традиційні різдвяні страви, а також супровідну художню програму для біженців з України підготував у четвер, 22 грудня 2022 р., СНМ – Музей української культури у Свиднику у співпраці з організацією Human in Danger. За святвечірній стіл сіли понад 30 людей, які нині про-

живають у Свиднику і регіоні.

Працівники музею підготували для них святвечірній стіл, на якому були традиційні страви північно-східної Словацької.

Після вечері була підготовлена програма, яка містила розповідь про життя дітей з різних куточків України.

Останніми тижнями Український народний хор «Карпати» з Кошиць разом зі своїми прихильниками та гостями провів Різдвяні свята, наповнені колядками, віншуванням та побажаннями, а також думками про Україну, яка переживає жахи, спричинені постійно триваючою російською агресією. Розпочалися імпрези 17 грудня 2022 року концертом «Різдво з Карпатами», а за-

вання у 1983 р., під керівництвом засновника, художнього керівника, відомого диригента і композитора Володимира Волонтира та хормейстера Оксани Волонтир, подарував красу українського хорового співу та твори авторів світової класики глядачам двадцяти країн Європи. Протягом останніх тридцяти років був кілька разів гостем на імпрезах, організованих хором «Карпати».

Історичної ратуші подавався «Карпатський пунч», який, за підтримки головних спонсорів діяльності хору та молодіжної організації ПЛАСТ Петра Грінка та Марії Ольшавської, напередодні Різдвяних свят і Нового року уже традиційно дарує хор «Карпати» своїм глядачам та гостям.

Перед Різдвяними святами «Карпати» в рамках проекту «Лети, наша пісню» завітали до села Бачков та

Різдвяні свята хору «Карпати»

вершилися 6 січня 2023 року 20-ю ювілейною зустріччю «Святий вечір з Карпатами».

Після дворічної перерви, викликані коронавірусом, Різдвяний концерт цього разу під назвою «Різдво з Карпатами» хор «Карпати» зреалізував уже чотирнадцятий раз.

Свою програму хлопчики розпочали духовним гімном України «Молитва за народ» Миколи Лисенка, який присвятив рідній Україні та всім стражденним народам світу. Після цього прекрасні голоси юних співаків потішили серця присутніх прекрасними обробками українських

підготували сюрприз для хористки Данки Коларчикої з нагоди її життєвого ювілею. Завдяки чоловікові Івану Коларчику вони заспівали частини літургії на урочистій святій літургії в церкві св. Архангела Михаїла, після чого пролунав короткий концерт різдвяних колядок. Програ-

▲ Сцена з вистави.

Постановка «На руїнах» у Театрі Олександра Духновича

З глибоким переконанням, що «щаслива людина, яка вміє сміятися навіть у важкі часи», драматичний колектив прясівського Театру Олександра Духновича (ТОД) наготував прем'єру вистави під назвою «На руїнах». Вистава відбулася у п'ятницю, 16 грудня 2022 року.

Режисер вистави – гість з України Андрій Романій.

Андрій Романій вже співпрацював з театром у минулому. Остання постановка народжувалась дуже складно. Про можливу співпрацю з директором ТОД Маріаном Марком він говорив ще минулого літа. Не лише пандемія, а й передусім російське вторгнення в Україну підірвало ці плани. Але не повністю. «Уже в перший день вторгнення російських військ, тобто 24 лютого, мені зателефонували з ТОД, запитали, чи я цілий і здоровий, і запропонували приїхати до Пряшова. Я відмовився. Пізніше мені зателефонував мій приятель Женя Либезнюк, щоб запитати, що мені потрібно. Я сказав йому – бронезилети, каски і ліки. І вони мені це прислали. Я захищаю Україну», – описав свою ситуацію артист Київського державного театру імені Івана Франка.

У цьому театрі мають на стіні гасло, що музи не мовчать. Це було одним із поштовхів до співпраці: «Це вияв моєї вдячності за всю допомогу, я сказав собі, що повинен це зробити». Він також подякував своєму командирі, який дозволив йому виїхати і звільнитись для праці в Театрі Олександра Духновича.

Але в Пряшеві він не лише митець, а й волонтер, йому вдалося зібрати дві машини гуманітарної допомоги для України.

Шлях до постановки саме цього тексту класика української драма-

тургії Марка Лукича Кропивницького, якого ще називають «українським Шекспіром» чи «українським Мольєром», обумовлювався трьома факторами – це мав бути твір українського драматурга, мала бути комедія, а А. Романій додав, що йдеться про текст, який ніколи не ставився за межами України. Кропивницький написав твір 1890 року для потреб літнього гастрольного театру в царській Росії. Його прохання зіграти українською мовою російський цар задовольнив лише частково, за його бажанням у п'єсі повинні були бути російськомовні люди.

Як зазначив на маргінесі прясівської «оновленої» форми п'єси А. Романій, усіх позитивних героїв змусили говорити українською, а картярів, п'яниць, авантюристів – російською. «Мені хотілося створити багатозарову постановку, щоб насолоджувалися як інтелектуали, так і глядачі, які приходять просто розважитися. Я дозволив собі вкласти глибокі думки в більш легкій текст», – додав він.

Головного героя на прем'єрі зіграв режисер, але на повторах Мирослава Бодокі з'явиться як гість.

Ярослава Сисак в альтернативі з Володимирою Штефаніковою виконують роль Параскеви Митровни, Прокопія Демидовича – Йосиф Пантлікаш, якому режисер не пошкодував похвали, Петра Кулика – Євген Либезнюк, а Федю в альтернативі зі Зденкою Квасковою – Івета Федорова. Саме на цьому персонажі будується весь сюжет.

Театр Олександра Духновича у кожному сезоні має одну виставу на українській мові. Так це було і в цьому випадку.

Йосиф ЮРЧИШИН.

▲ Початок концерту – «В Віфлеємі новина».

▲ Співають «Карпати», дирижує Левко Довгович.

Концерт відбувся в рамках проекту «Лети, наша пісню» за фінансової підтримки Фонду підтримки культури національних меншин «КУЛЬТ-МІНОР». Перед концертом, завдяки ініціативі радника прем'єр-міністра з питань співпраці з Україною, директора асоціації «Феман» Едуарда Бураша, здійснено збірку свічок – нових, а також використаних чи за-

колядок, а також всесвітньовідомим «Щедриком» Миколи Леонтовича, який під час Різдва звучить у різних фільмах та інших телепрограмах в цілому світі. Заключна композиція їхньої програми, патріотична пісня Тараса Петриненка «Україна», під фортепіанний супровід Тетяни Колодяжної, викликала слюзи на очах присутніх при думках

ма в Бачкові продовжилася коротким концертом у муніципальному клубі, де хор привітав староста села Йосиф Немчик.

Хор «Карпати» традиційно святкує Різдво і за юліанським календарем, тому, після дворічної перерви, 6 січня 2023 року в Клубі Регіональної ради СРУСР в Кошицях відбувся ювілейний 20-ий за чергою «Святий

▲ Радник прем'єр-міністра з питань співпраці з Україною, директор асоціації «Феман» Едуард Бураш.

▲ Співає Хор хлопчиків та юнаків Мукачівської хорової школи, дирижує Володимир Волонтир.

лишків воску від них, які були надіслані до закарпатського Ужгорода, де з них виготовляють спеціальні свічки для мешканців та бійців в Україні, яких російський агресор ракетними обстрілами свідомо позбавив електроенергії і тепла.

На початку концерту заповнена зала Історичної ратуші в Кошицях шанувала хвилиною мовчання пам'ять жертв війни в Україні, а також усіх жертв безглузких воєн у світі. На їх честь хор «Карпати» розпочав свою частину програми молитвою «Отче наш». Після цього хор присутнім подарував блок колядок та віншувань, серед яких було й традиційне віншування з села Жакарівці у виконанні солістки та модераторки хору «Карпати» Марії Побегової. Диригували художній керівник і диригент Левко Довгович та хормейстер Святослав Довгович.

Після виступу «Карпат» модераторка концерту Людмила Гаряньська запросила на сцену шановного гостя концерту – Хор хлопчиків та юнаків Мукачівської хорової школи з Мукачова (Україна), який від засну-

вання у 1983 р., під керівництвом засновника, художнього керівника, відомого диригента і композитора Володимира Волонтира та хормейстера Оксани Волонтир, подарував красу українського хорового співу та твори авторів світової класики глядачам двадцяти країн Європи. Протягом останніх тридцяти років був кілька разів гостем на імпрезах, організованих хором «Карпати».

вечір з «Карпатами» за участі рідні членів хору, спонсорів, прихильників та гостей.

Жіночий склад хору підготував багате меню святої вечері з традиційними стравами. Звучали колядки та віншування з рідних сіл хористів, до яких приєдналося і декілька гостей. Всі разом провели дальший незабутній вечір, під час якого словами та думками зверталися з проханнями та побажаннями, особливо про припинення безглуздої війни та мир для України та всього світу.

Багата програма хору «Карпати» на зламі років завершиться у неділю, 22 січня 2023 року, у селі Орябина Старолубовнянського округу. «Карпати» хотіли порадувати її жителів спільним концертом із відомим місцевим фольклорним гуртом «Поляна» вже на початку грудня минулого року, та снігова заметіль цьому завадила. І так хор «Карпати» вперше в його більш ніж 37-річній історії завітає в гарне українськорусинське село тільки тепер.

Святослав ДОВГОВИЧ.
Фото Мирослава Вацули.

Новини культури

● ПРАГА. Посольство України в Чехії у співпраці з громадською організацією «Ukrainer in Czech» підготували у Празі виставку про українські різдвяні звичаї та традиції.

● СОФІЯ. У Софії та Варні зимові святкування для багатьох дітей розпочалися показами українського кіно за організації Освітній HUB у м. Софія, Український Вулик – освітньо-інтеграційний центр та Український Дом Варна – Українська діаспора Болгарії «Український Дім».

● ТУНІС. В Українській суботній школі в Тунісі всі школярі та діти української громади долучилися до постановки святкової вистави «Диво на Миколая».

● ТБІЛІСІ. У Молодіжному центрі Собору Святої Трійці у Тбілісі відкрили виставку картин українських і грузинських дітей на тему «Мирне майбутнє».

● ФІНЛЯНДІЯ. Товариство укра-

їнців у Фінляндії (ТУФ) у рамках святкування Різдва підготувало та розіслало книжкові пакети своїм партнерським організаціям і спільнотам українців у Фінляндії.

● НОРВЕГІЯ. У бібліотеці «Дейчман Бьорвіка» (Deichman Bjørvika) в Осло у рамках акції «З Україною в серці» відбулося відкриття чергової української книжкової полицки.

● ВАРШАВА. Українська суботня школа Варшави Фонду «Наш вибір» отримала книжки, надруковані під патронатом Першої леді України Олени Зеленської в рамках проекту «Книжки без кордонів».

● КИЇВ. Унаслідок російської агресії постраждали щонайменше 1189 об'єктів культурної інфраструктури України.

● ВЕЛИКА БРИТАНІЯ. Українські школи, лікарні, а також понад 170 бібліотек по всій Великій Британії 2022 року отримали понад 16 тисяч дитячих книжок українською мовою.

Календар

1.2.1843 р. – народився український письменник Микола Вербицький (180). Помер 27.11.1909 р.

2.2.1523 р. – народився чеський гуманіст, церковний діяч Ян Благослав, автор «Чеської граматики», в якій подано повний текст української народної пісні-балади про Стефана-воеводу «Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш» (500).

3.2.1918 р. – народилася українська поетеса, авторка поем «Маруся Чурай (Дівчина з легенди)», «Олеся Борканюк» Любов Забашта (105). Померла 21.7.1990 р.

3.2.1818 р. – народився словацький письменник, автор повісті про князя Лаборця Богуш Носак-Незабудов (205). Помер 5.4.1877 р.

4.2.1913 р. – народилася у Великій Польні Снинського округу педагог Марта Дубай (110). Померла 27.1.1995 р.

4.2.1808 р. – народився основоположник чеського театру Йозеф Кастан Тил (215). Помер 11.7.1856 р.

5.2.1883 р. – народився чеський поет і прозаїк Йозеф Мах (140). Помер 8.11.1951 р.

7.2.1933 р. – помер український актор, режисер Микола Садовський (90).

3 1921 року очолював театр «Просвіти» в Ужгороді. З 1923 року жив у Празі. Народився 13.12.1856 р.

8.2.1913 р. – народився в Земплінських Телпичях Требішівського округу колишній секретар ОК КСУТ в Гуменному Федір Мляр (110). Помер 8.4.1980 р.

8.2.1828 р. – народився французький письменник, автор пригодницьких романів Жюль Верн (195). Помер 24.3.1905 р.

8.2.1918 р. – російські більшовицькі загопи на чолі з М. Муравйовим узяли під контроль весь Київ – столицю незалежної Української Народної Республіки (105).

8.2.1948 р. – померла в Братиславі оперна співачка Анда Остапчук-Науменко (75). Була актрисою ужгородського «Руського театру». Завдяки прекрасному голосу і мистецьким здібностям концертувала у Відні, Львові, Празі, Подєбрадах, Братиславі, Кошицях. Народилася 15.4.1896 р.

9.2.1953 р. – засновано у Меджилабірцях перший професійний ансамбль на Пряшівщині – Український народний ансамбль пісні і танцю (керівник Ю. Костюк) (70).

10.2.1878 р. – народився чеський вчений, музикознавець, колишній президент Чехословацької академії наук Зденек Неєдлий (145). Помер 9.3.1962 р.

10.2.1918 р. – народився німецький поет Бертольд Брехт (125). Помер 14.8.1956 р.

11.2.1903 р. – народилася українська письменниця Агата Турчинська (120). Померла 22.8.1972 р.

11.2.1973 р. – помер педагог, перший голова ОНК у визволеніх Меджилабірцях Іван Письо (50). Народився 28.3.1915 р. у Меджилабірцях.

12.2.1943 р. – народилася в Орябині Старолюбівнянського округу педагог, культурно-освітній діяч Марія Фендя (80).

14.2.1918 р. – в Росії запроваджено Григоріанський календар (новий стиль) (105).

16.2.1813 р. – народився український

оперний співак Семен Гулак-Артемівський (210). Помер 17.4.1873 р.

16.2.1968 р. – помер в Нью-Йорку український поет, лідер «Празької школи поетів» Євген Маланюк (55). Народився 1.2.1897 р.

17.2.1673 р. – у Парижі на сцені під час вистави «Удаваний хворий» помер Мольєр (350). Народився 15.1.1622 р.

17.2.1908 р. – народився український поет Олекса Влизько (110). Помер 14.12.1934 р.

18.2.1778 р. – помер церковний та освітній діяч, протодіакон Мукачівського та ігумен Краснобрідського монастиря, засновник школи у Краснобрідському монастирі Макарій Шугайда (245). Народився близько 1690 р. в Стразькому.

19.2.1473 р. – народився польський астроном Миколай Коперник (550). Помер 24.5.1543 р.

20.2.1808 р. – народився український поет, фольклорист, етнограф Левко Боровиковський (215). Помер 26.12.1889 р.

20.2.1908 р. – народилася українська поетеса, перекладачка Марія Пригара (115). Померла 8.9.1983 р.

21.2.1883 р. – помер історик, священник Іван Дулишкович (140). Минуло свого народу І. Дулишкович показує на тлі загальнослов'янської історії, використавши праці візантійських і римських авторів. Народився 1815 р. в с. Голятині на Міжгірщині (Закарпатська Україна).

22.2.1928 р. – народився в Баранинцях біля Ужгорода педагог, мовознавець Павло Чучка (95). Помер 10 грудня 2016 року.

22.2.1998 р. – помер педагог, історик, директор Дукалянського музею у Свиднику Іван Миндош (25). Народився 15.8.1931 р. у Пчиноліному Снинського округу.

23.2.1903 р. – народився чеський письменник, борець проти фашизму Юліус Фучик (120). Строчений 8.9.1943 р.

23.2.1903 р. – народився чеський літературознавець Юліус Доланський, член-кореспондент Чехословацької АН, автор досліджень про Т.Г. Шевченка, учасник конференцій, організованих в Пряшеві Культурним союзом українських трудящих (120). Помер 26.4.1975 р. в Празі.

23.2.1978 р. – помер в Пряшеві педагог, дослідник словацько-українських і словацько-російських літературних зв'язків, один із засновників Ужгородського університету Степан Добош (45). Народився 8.12.1912 р. в Обаві біля Мукачеве на Закарпатті.

25.2.1738 р. – загинув у бою з татарами літописець Григорій Граб'янка (285). Народився до 1666 року.

25.2.1573 р. – Іван Федоров (Федорович) заснував друкарню у Львові й почав друкувати «Апостол» – першу друковану книгу в Україні (одна з імовірних дат) (450).

25.2.1958 р. – помер в Празі педагог, мовознавець, історик літератури, автор праці «Українські говори Підкарпатської Русі і суміжних областей» Іван Панькевич (65). Народився 6.10.1887 р. у с. Цеперів на Львівщині.

28.2.1973 р. – загинув при аварії літака громадський діяч, колишній перший секретар ЦК КСУТ, поет Михайло Кудзей (50). Народився 7.3.1923 р. в Нягіві Меджилабірського округу.

У післявоєнному культурно-літературному житті русинів-українців Словаччини Йолана Голенда займає важливе місце. Народилася вона 08.01.1938 р. в Ужгороді, де й закінчила середню загальноосвітню школу та філологічний факультет Ужгородського державного університету (1967). Того ж самого року переїхала в Словаччину і поселилась у Пряшеві, де й проживає. Спочатку працювала в редакції літературно-мистецького та публіцистичного журналу «Дукля» (1968-1972), потім редактором – драматургом Української студії Чехословацького радіо у Пряшеві (1972-1973). Звідти перейшла на педагогічну роботу, спочатку працювала старшим асистентом кафедри української мови і літера-

тури педагогічного факультету, згодом після об'єднання обох кафедр (1982) на філософському факультеті Університету ім. П. Й. Шафарика (1982-1994). Звідти вона вийшла на пенсію.

Ювілей Йолани Голенди

має на душі великі рубці, які страшно болять. В деяких оповіданнях вона веде розмову про жінки-бабусі, які опинилися самі, бо їх залишили найближчі з родини, відійшли у вічність. І таких жінок вона зобразила достовірно, переконливо розкрила їх душу, біль, ніби вона сама це знала, зустріла таких жінок. Й. Голенда виявилася також хорошим психологом і показала весь процес такої самотності. Кожна жінка в оповіданнях Й. Голенди – чи це Марія, Тереза, Надійка, Варка, Клара, Магда, або Меланія, Єва, Христина має на душі якісь рубці і вони художньо зображені так переконливо, що читач повірить авторці кожне слово, зітхання, скаргу тощо. Перед читачем дефілюють завдяки авторці різні типи оригінальних, неповторних персонажів і тому читач не може їх сплутати. Кожна з них має інший характер, мову, долю, характер. Лише деякі з них знайшли вихід із скрутною, навіть трагічною ситуації. Кожна з них по-своєму вирішує, як буде далі жити. Хоч у деяких зображених жіночих персонажів немає щасливої долі, це не трагічні персонажі, але сильні духом, характером жінки, яких варто кохати і поважати. Словом, це не плакати, хоч і скаржаться, плачуть, але знаходять вихід із ситуації, бо хочуть жити.

Іолана Голенда не зображує своїх жінок, не вирішує їх проблеми з позицій якогось фемінізму, хоч вона на боці скривджених, ображених, зневажених жінок, бо вони того заслуговують, щоб їх підтримати.

У другій групі оповідань збірки авторка повернулася на своє рідне Закарпаття. Найсильніше це виявилось в оповіданні «Нижній шепіт Латориці», в якому використала різні легенди про назву цієї ріки, про походження назв деяких рік, міст і гір Закарпаття та Пряшівщини, звідки взялися русини-українці на Закарпатті та на Пряшівщині, чому Чорне море колись називалося Руським морем тощо. Твір так вірно написано, що читач повірить, ніби так насправді могло бути.

Крім того, Й. Голенда досліджувала жіночий та студентський рух українців-емігрантів у Чехословаччині («Каріатида українства в еміграції в 20-40 років ХХ століття»), які друкувала протягом 2009 – 2010 років у журналі «Дукля». Знайомила наших читачів з творчістю і діяльністю В. Короліва-Старого, С. Русової, О. Лятуринської та з іншими українськими емігрантами в ЧСР. Відкрила так нові сторінки їх діяльності у нас.

Дякую, пані Йолано, за все, що Ви зробили для нашої української літератури, культури та освіти. Бажаю Вам міцного здоров'я, прекрасної і радісної осені життя на довгі роки многая і благая літа.

М. Роман.

ється сама із своїми дітьми, іноді навіть без грошей.

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Таке нещасливе подружжя веде жінку до самотності, до нещастя, яка

Деякі оповідання мають трохи дидактичний характер, але психологічно вмотивований. Вони написані гарною, лагідною, місцями аж співучою українською мовою. Гадаю, що кожен читач відчує цю красу української мови, а де краса, там і правда.

Від оповідань вже не був далекий шлях до написання повісті. Так і сталося. Й. Голенда написала повість «Тільки одна-єдина ніч» (Пряшів, 2021) В ній авторка зобразила велику, чисту любов Саші до Зорана, яку знайшла на Макарській в Хорватії, і увінчалась та любов народженням хлопчика – Зоранчика. Сашу в Хорватію забрала сестра Марта, бо бачила, що Саша не змогла позбутись жалю і смутку за своїм чоловіком, який загинув під час автоаварії. Там

Саша зустріла Зорана, який її познайомив з історичними пам'ятками Макарської, Спліту. Брача тощо. Перед від'їздом додому увечері Зоран запросив Сашу на пляж. Загоріла між ними, мов факел, велика любов.

Саша, коли отямилась, розгубилась і втекла без прощання. Аж дома переконалась, що ця ніч не обійшлась без наслідків, породила здорового Зоранчика. Авторка зобразила всі муки-страждання Саші, бо не знала ні адреси, ні прізвища Зорана, але щодня думала про нього. Нарешті була рада, що не залишиться самою в подальшому житті, що у неї син.

Все закінчилось щасливо, бо через рік Зоран приїхав до Пряшева і знайшов Сашу, не знаючи, що зустріне й свого сина. Цілий щасливий, вирішив, що забере їх обох у Париж, де працював. Поїхав додому оформити їх приїзд.

І. Голенда цю, на перший погляд, мелодраматичну подію, може, й де-що трохи сентиментальну, зобразила тверезо, реалістичними фарбами.

Оскільки авторка веде розповідь від першої особи, то може викликати думку, що це автобіографічна повість, але, як на мене, ні. Крім душевних переживань, запитів до себе, чи добре зробила, коли піддалася тілу, а не розуму, чи серце їй правильно підказало, що має робити, переконалась, що бути мамою – велике щастя.

Для того, щоб зобразити різні роздуми і нарешті щастя матері, обрала цікаву форму зображення, коли свою «сповідь» – біль і радість Саша розповідає під час консультації своїй лікарці.

Дотеперішні художні твори Й. Голенди нас переконали, що вона непоганий знавець жіночих душ, їх мрій і бажань, що вмів їх художньо та психологічно вмотивовано зобразити прегарною українською мовою.

Де там використала хорватські слова, оригінальніх сентенцій чи наші народні прислів'я, не кажучи вже знання історії Хорватії. Все це засвідчує, що вона стала зрілим художником слова. Її художні твори збагачують невелику пряшівську художню продукцію останніх років. Її жіночий погляд, оцінка, художня палітра образів не має у нашій літературі пенданта.

Крім того, Й. Голенда досліджувала жіночий та студентський рух українців-емігрантів у Чехословаччині («Каріатида українства в еміграції в 20-40 років ХХ століття»), які друкувала протягом 2009 – 2010 років у журналі «Дукля». Знайомила наших читачів з творчістю і діяльністю В. Короліва-Старого, С. Русової, О. Лятуринської та з іншими українськими емігрантами в ЧСР. Відкрила так нові сторінки їх діяльності у нас.

Дякую, пані Йолано, за все, що Ви зробили для нашої української літератури, культури та освіти. Бажаю Вам міцного здоров'я, прекрасної і радісної осені життя на довгі роки многая і благая літа.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

М. Роман.

Святий Миколай в селі Убля

Новий староста села пан Йосиф Фейсак із сільськими депутатами, учителями та учнями Основної школи і дитсадка 17-ого грудня 2022 року зорганізували для всіх свято св. Миколая. Насамперед виступив з короткою промовою староста. Привітав присутніх жителів села, діточок і їх батьків. Програму почали православний та греко-католицький священники молитвою «Отче наш» і милими словами з бажанням всього найкращого до свят і Нового року.

Гарним виступом всіх обрадували діточки з дитсадка, молодші та старші учні основної школи. Всі віршички, пісні, сценки, танці підготували з учнями учительки дитсадка і ОШ. Глядачі віддячувались за виступи голосними оплесками, бо така зустріч не бу-

ла в селі два роки (коронавірус).

Під кінець виступив староста села, подякував спонсорам і присутнім за увагу, побажав їм всього найкращого до свят і Нового року. З діточками вголос покликали на сцену св. Миколая. Він прийшов із Снігурочкою і приніс багато-багато подарунків. Обіцяв ще перед канікулами прийти в церкву, до дитсадка і школи.

Дорослі ще змогли собі на «бурзі» купити різні прикраси, які зробили – приготували діточки з дитсадка і учні основної школи.

В школу св. Миколай завітав 21.12.2022 р., але учням подарунків носив по класах, бо почалась пандемія грипу. І діточкам гуртка української мови приніс солодощі, котрим дуже зраділи.

-МК-

▲ На фотографії св. Миколай з дітьми.

Вперше у Києво-Печерській Лаврі

В Успенському соборі Києво-Печерської лаври 7 січня 2023 року відбулось богослужіння на українській мові з нагоди Різдва Христового за старим стилем. Його провів предстоятель автокефальної Православної церкви України митрополит Епіфаній.

На службі в Успенському соборі зібралися близько тисячі вірян. Храм був повністю заповнений. Для тих, хто не вмістився всередині, на вулиці встановили екран, на якому транслювали богослужіння. Це перша в історії літургія предстоятеля Православної церкви України в Києво-Печерській лаврі. Раніше цей головний собор лаври орендувала для богослужіння тільки УПЦ Московського патріархату.

Богослужіння відбулося за посиленних заходів безпеки навколо лаври.

Завершуючи богослужіння, Митрополит Епіфаній помолився про перемогу України і звільнення «української землі від чужоземної навали».

ПЦУ, як і менша частина інших православних церков світу, відзначає Різдво 7 січня за старим юліанським календарем. Проте синод ПЦУ раніше дозволив окремим громадам за їхнього бажання відзначати Різдво 25 грудня за новим григоріанським календарем.

-р-

Російська церква окупувала Києво-Печерську лавру у XVII столітті

У Православній церкві України зазначили, що вона як правонаступниця Київської Митрополії, має повне право на її спадщину, тобто на Києво-Печерську лавру. У ПЦУ зазначають, що Московія взяла українські святині в духовну окупацію на понад три століття.

Дослівно: «Для українського народу є великою духовною радістю те, що давня українська святиня, в центрі української столиці, нарешті почала звільнитися від духовної окупації».

І що вперше за кількості років в головному храмі Лаври лунала очолена ієрархами молитва рідною мовою рідної української церкви – визнаної помісної, автокефальної ПЦУ, яка є правонаступницею давньої Київської митрополії.

Так, саме наша церква, яка має патріарший і синодальний Томос про автокефалію, є канонічною правонаступницею давньої Київської Митрополії, а відтак – і її історичної спадщини.

Але аж ніяк це не спадщина нинішньої юрисдикції невизначеного статусу, яка до недавнього часу не боялася називатися УПЦ Московського Патріархату.

Російська церква окупувала і, фактично, привласнила Києво-Печерську лавру у XVII столітті».

Деталі: У ПЦУ повідомили, що історично давня Київська Митрополія існувала з Лаврою близько 635 років (1051 – 1686), а Московський Патріархат владарював у святині майже вдвічі менше – 337 (1686 – 2023).

Цьогоріч богослужіння ПЦУ у головному храмі Києво-Печерської лаври було першим за 337 років звільненням від «духовного ярма Москви».

ПЦУ публікує історичну довідку. Відзначається, що в 1941 році Успенський собор підірвали російські більшовики, заздалегідь його замінювавши.

А в 1718-му році у Лаврі разом з численними будівлями згоріли величезний архів і бібліотека, де зберігалися грамоти, укази, старовинні видання й рукописи княжих часів.

Після пожежі московські «літописці» взялися переписувати історію древнього монастиря відповідно до інтересів новопроголошеної російської імперії.

До XVIII століття богослужбовою мовою в Печерському монастирі була церковнослов'янська мова української редакції, яку за наказом царя Петра I заборонили і замінили на московську.

За часів Петра I Київській Лаврі було наказано, щоб рукописи до друку «присылали в Московскую типографскую контору от той Лавры». То був період цензури, заборон і покарань за україномовні тексти.

У ПЦУ зазначають, що Росія також «привласнила» святих, що спочивають на території Лаври: «З понад 120 спочилих святих більше 100 були кліриками Київської Митрополії».

Проте у 1762 році російська церква проголосила Печерських святих «загальноросійськими».

Дослівно: «Багато фактів з історії цієї тисячолітньої київської святині лишаються для нас досі невідомими. Але ми віримо, що світло правди потроху розвіє темряву омани».

Важливо те, що вже розбиті кайдани нашої трьохсотлітньої духовної окупації».

«Українська правда».

Лише недавно ми дізналися, що 10 березня 2021 року померла наша українська поетеса Ганна Коцур з Бардієва. Відійшла в розгул сильної пандемії Covid-19 і тому мало-хто знає, що її вже не стало. А так хотілося відзначити з нею її ювілей – 75 років життя і зокрема її літературної творчості. Тяжко і сумно писати про людину, яку ти знав, з якою спілкувався і про творчість якої ти писав. Так воно є теж і в моєму випадку.

Ганна Коцур народилася 26.01.1948 р. в селі Варадка Бардієвського округу.

Після закінчення основної української школи в рідному селі, потім у Нижній Полянці і гімназії в Бардієві

передмову до збірки. Після прочитання рукопису я погодився і написав передмову десь на початку 1988 року, незважаючи на тортури Г. Коцур в Києві та у нас (правда, я потім боявся наслідків, що ШТБ буде й мене допитувати та ідеологічна комісія КК КПС не ухвалить її видання), але прийшов рік 1989 і так збірка нарешті вийшла під кінець 1990 року. Вірші збірки мене цілком полонили і зігріли, як кажуть, на душі. Вже сама назва збірки – велика метафора, яка нагадує читачам, яка небезпека чекає наш народ, коли забуде свою мову, свої пісні, традиції і стане словакізуватися, денаціоналізуватися, бо вони є тою криницею

*Щоб завжди в хаті було чисто –
Ви забували про руки, але не про нас.
І цілу ніч,
і дві, і три –
не спали.*

Природа у її поезії не орнамент, але художній засіб, шлях підходу до рідної землі, до людини, як-от:

*Нема Дніпра тут. Є лишень потічки,
над ними верби та вільшини.
Меланхолійне джерело Ондави-річки,
смереки, буки і ялини.*

Г. Коцур усвідомлювала, що весь час треба нагадувати нашим людям, щоб не забували свого минулого, щоб не висихали його криниці і тому кличе не забувати народну пам'ять:

Недожитий ювілей Ганни Коцур

(26.01.1948 – 10.03.2021)

продовжила навчання на Філософському факультеті УПІШ в Пряшеві та в 1968-1972 роках у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка. В ті роки в Україні відбувалось короткочасне, зате інтенсивне відродження національне, культурне і літературне, що позначилось і на її подальшій поетичній творчості, як сама це пізніше визнала. Жаль, з України її 1972 року видворили з політичних причин, бо зустрічалася з українськими дисидентами, як І. Світличний, Г. Світлична, В. Стус, Є. Сверстюк та іншими молодими поетами, яких 1972 року ув'язнили і заслали у гетто лише тому, бо шукали нові форми поетичного вираження своїх почуттів і поглядів на суспільно-політичну та літературну ситуацію в Україні та взагалі в тодішньому СРСР. Ці зустрічі найчастіше відбувалися, як вона сама сказала, у її кімнаті в інтернаті по вулиці М. Ломоносова. До неї іноді заходили й такі відомі тоді перекладачі світової літератури, як Г. Кочур, М. Лукаш та інші. Наші органи безпеки після її приїзду на «наказ» радянських органів її ув'язнили і лише вагітність зберегла її від довгого ув'язнення. Тому навчання на філософському факультеті вже не закінчила, але була змушена деякий час працювати прибиральницею, помічницею на кухні, дещо пізніше учителькою і нарешті заочно закінчила педагогічний факультет (російська мова і географія), хоч на попередніх факультетах вивчала українську філологію.

Перші поетичні проби Г. Коцур друкувала ще в шкільні роки, брала участь у різних змаганнях і друкувала на сторінках «Нового життя», журналі «Дружно вперед» і «Дукля». Серйозніше дебютувала циклом віршів «Потиски рук» у колективному збірнику «Пригорщі весни» (1966), упорядником якого був І. Мацинський. Уже в них виявила здатність прегарною українською мовою передати свої дівочі почуття про рідне село, маму, мову і навколишню природу. Перебування Г. Коцур в Києві, знайомство з творчістю шістдесятників (І. Драч, М. Вінграновський, І. Дзюба, І. Світличний, Є. Сверстюк Л. Костенко, Д. Павличко та ін.) і зустрічі та бесіди з ними в інтернаті були для неї «готовим поетичним університетом» та значно обумовили її дальший поетичний розвиток. У бесіді по радіо з Д. Турек вона сама сказала: «ті зустрічі з тими людьми мали на мене великий вплив, тому що вони відкривали переді мною нові можливості саме для літературної творчості. Це були люди, які були глибоко обізнані зі світовою літературою». Хоч після повернення додому довгий час не могла друкуватись у нас, знов з політичних причин, бо був період т. зв. «політичної консолідації», вона писала далі для себе. Рукопис її майбутньої збірки «Коли висихають криниці» лежав кілька років у видавничстві не тому, що вірші не були написані на належному художньому та ідейно-політичному рівні, які тоді вимагались, але тому, що ніхто не хотів взяти на себе відповідальність за його видання. Тоді до мене звернувся завідувачий СПВ-ВУЛ, щоб я написав рецензію та

студенкою вічного нашого національного існування. Нагадала також, що вони вже починають висихати і в наш час. Вона не помилялась, бо після 30 років, коли збірка вийшла, в багатьох

селах і містечках нашого краю вони, ці криниці-студенки, уже висохли.

Збірка «Коли висихають криниці» складена із циклів: «Слово», «Грані самотності», «В пошуках любові», «Українські мотиви», в яких заговорила якоюсь особливою щирістю, милістю і великим дівочим болем, що вона бачила, зазнала, пережила дома та в Україні. В окремих віршах знаходимо образи нашої народнорозмовної мови, чуємо тони народної пісні, відчуваємо аромат наших лук, варадських гір, потічків, Ондави тощо. За часом і простором вірші збірки мають панорамний характер, віють в них думи і почуття від українських степів Дніпра, до рідних Карпат, до Бардієвщини, з давніх віків по сучасність. Марно ми б шукали в збірці віршів-маніфестів Г. Коцур, які тоді вимагались від усіх поетів не лише наших прямих українських, але й усіх літератур соціалістичного блоку. Хочеться звернути увагу на вірш «Слово», в якому їй вдалося виразити не лише велику любов до рідного слова, але й відповідальність за художнє і кожне інше слово, сказане людиною, бо воно може допомогти, повчати, потішити, але й покарати та знищити.

*У слові – початок блакитної мрії,
у слові – і казка, і пісня, і спів...*

*Летімо до слова, як птахи у вирій,
не біймось дороги, ні грому, ні злив.*

*О, слово, моя ти любове вишнева,
о, слово, світланку надії ти мій...*

*Впаду на коліна до тебе я, слово,
і слухати буду пречистий твій спів.*

... Так ніхто з наших українських поетів не заговорив про своє рідне слово, його значення для автора і нашого населення, його міць, силу і характер. Взагалі в збірці знаходимо вірші різні за змістом, емоційним зарядом, інтелектуальною силою і образністю, за ліричним і епічним виявом та поетичною довершеністю. Свідчать про це, крім інших, і такі вірші, як «Слово», «Біла тиша», «Мати», «Молитва», «Кринички» та ряд інших Сильною, хоч і простою емоційністю виділяється, на мою думку, вірш «Мати».

*Повертаймося до предків,
щоб правди навчиться.
Бо як пам'ять висихає –
висихає криниця.*

Вона кличе у вірші «Вірність» своїх співгромадян підніматися вгору разом з деревами, які ростуть в наших Карпатах, нести в серці мову, рідну пісню і культуру, «велику баню Гончарового «Собору», переконує, що наш народ є гілкою великого українського народу чи ми називаємось русинами або лемками, що наші корені тягнуться з Київської Русі-України аж до наших Карпат і з цих двох джерел витікає наша українська криниця-студенка. Багато ще інших думок знайдемо у віршах першої збірки Г. Коцур (яку, між іншим, В. Хома у своїй монографії «Розвиток русинської поезії...» назвав зневажливо Ганя і вважає її русинською поетесою, а не українською) і над усіма домінує заклик, не даймо висхнути нашим народним студенкам-криницям: своїй мові, культурі, традиціям...

Через п'ять років вийшла друга її поетична збірка «Від зорі до криниці» (1995), в якій в основному продовжує розвивати теми і проблеми попередньої. Надалі домінують вірші, в яких зобразила любов до рідного слова, краю, наших людей, що живуть під Маковицею чи Бескидом. Правда, збагатила свої поезії новими, оригінальними поетичними образами, удосконалила свій поетичний стиль, використала повними пригорщами ритми та образи народної творчості. В деяких віршах відчуваються імпульси поезії Л. Костенко, творчістю якої вона захоплювалася. Майже в кожному вірші відчуваємо жіночу милість, музичність, в інших – навіть поетичну віртуозність. Збірка документує, що вона вже стала зрілою поетесою. 1998 р. вийшло бібліофільське видання її творів «Молитва», яке до друку підготував поет Мілан Бобак. У видання включив все те найцінніше, що вона написала. Це справді її молитва своєму рідному краю, мові, людям та вельетням українського народу.

В автобіографічній прозі «Вікно на Схід» (2001) вона знайомить читачів із своїм перебуванням під час навчання в Києві, зустрічами з дисидентами України, літературними дискусіями, допитами в Україні, в Кошицях тощо. Її розповідь вражає своєю відвертістю і щирістю. Книжка має не лише історико-пізнавальне, але й художнє значення.

Жаль, останні роки її життя вже не були багаті на нові твори. Виховання трьох синів, різні хвороби та несподівана і передчасна смерть її чоловіка – поета і перекладача Віталія Конопельця (1948-2003) ще погіршили її стан здоров'я. Але ті твори, які нам залишила, збагатили нашу літературу, наші уяви про її любов до рідної української мови, рідного краю, України, її намагання бути корисною під час національного відродження і розбудови демократичної незалежної України і збереження нашого українсько-русинського населення в Словаччині. Сподіваюсь, хто її знав, хто читав її твори, не забуде її ніколи.

М. РОМАН.

Стрітня, громниці, зимобор (15). Зі Стрітням пов'язували надії на весну. Вважалося, що в цей день зустрічається зима з літом. З цього приводу казали: «Прийшла громниці – зимі половиця», оскільки «В цей день лютий до березня приїхав».

На честь Стрітня в церквах робили відправи, святили воду й свічки. Побутувало повір'я, що «громниці» (посвячені свічки) вельми помічні від

Народний прогностик ЛЮТИЙ

грому. Їх спеціально тримали в господарствах, і коли надходила гроза, то запалювали, щоб «грим хати не підпалив», а також давали в руки тим, хто помирав, коли читали відхідну. Посвяченою в цей день водою лікували хворі місця й пристріт. Навіть подорожуючих, які вирушали в далеку дорогу, господар, давши хліб та сіль, скроплював стрітньою водою, а також волів і мажару, приказуючи: «Боже тобі поможи!» ..

Кожен господар на Стрітня ретельно спостерігав за погодою, оскільки, як уже мовилося, зустрічаються зима з літом. При зустрічі літо казало:

– Помагай тобі Бог, зимо!
– Дай, Боже, здоров'я... – відказувала вона.
Бач, зимо, – говорило літо, – що я наробило і напрацювало, ти все поїла і попила!

Найбільш завбачливі навіть складали прогностик на кожну годину дня. Якщо підвечір потепліло, то вважалося, що літо перемогло, а тому «зима йде туди, де було літо, а літо йде туди, де була зима». Відтак примхи природи народжували численні прислів'я й приказки.

Якщо на Стрітня півень води нап'ється на порозі, то на Явдохі (14.03.) віл напасеться на дорозі.

Коли на гримниці півень нап'ється водиці, то на Юрія (6.05.) кінв напасеться травиці.

Якщо на Стрітня півень нап'ється води, то хлібороб набереється біди. На гримниці маєш зимі половицю.

На гримниці ведмідь буду свою або руйнує, або заново будує. Якщо на Стрітня мороз буває, то ведмідь свою буду розбиває.

Як сонце ясне на гримниці буде, то більш ніж перед тим снігу випаде всюди.

Як на гримниці день Ясний, то буде льон прекрасний. Як на гримниці з дахів ся тече, то зима довго ся приволоче.

Як на Стрітня метіль дорогу перемітає, то корм відмітає. Як на Стрітня капає зі стріхи – не найдеться з літа потіхи.

Дуй не дуй, не к Різду йде, а к Великодню. Стрічаються на Стрітня зима з літом, щоб поборотися – кому йти вперед, а кому назад.

На Стрітня обертається птиця до гнізда, а хлібороб до плуга. Як капає зі стріх, то буде так капати з очей (т. є. ще повернуться морози).

Якщо на Стрітня холодно, то вже скоро весна.

«Місяцелік».

Афоризми Олександра Духновича В квітні 2023 року минає 220 років з дня народження будителя (24.4.1803 – 30.3.1865)

• Люби свій народ не тому, що він славний, а тому, що він твій.

• Хто стидается за свій народ, той сам себе стидается.

• Будь вірним своїй Батьківщині – це твоя колицка.

• Хто не любить свою Батьківщину, той сирота, той без батька і без матері, без усього.

• Полум'я дає тепло і світло не для себе. Хороша людина працює для добра інших.

• Хочеш, щоб люди про тебе добре говорили? Роби добро!

• Багато людей пропливає життям, як корабель морем, – хвили були великі, а сліду не лишилося.

• Багато листя на дереві – мало плодів; багато бесіди – мало розуму.

• Де сови гучать і скрегочуть сороки, там соловей мовчить.

• Хто дав тобі виховання, той більше тобі дав, ніж той, хто дав тобі життя.

• Зародки віри, надії і любові ... формуються у праці.

• Дай синові своєму здоровий розум, дай йому добрий нрав, дай йому науку, здатність трудлюбія, добре серце, любов до Бога та ближньому, дай йому добру волю, і вже дав йому багатство яке ... лишається з ним на віки.

• Учителю так же на совісті да будет, щоб в дітях народолюбиве возбудил і в серця їх

засклепил любов к своей народности, ибо человек без народности, подобен есть скитающемуся волку, котрому всякій лес отечеством есть, где брашно находіт.

• Лучше садися под тень Льва і Тигра, нежели под покров лукавого.

• Скоріе обернетя пламень на воду, сонце на ночь, нежели правостный книголюбець в злодія.

• Нрав і премудрость есть цит лучший противо злоби.

• Люби род твой не протю, что он славный, но для того, что он Твой. Кто стидится своего народа, той сам себе постидится.

• Сохрани, Господи, от своего родного врага, а с чужим легко сравнимся.

• Не для себе самого живет человек, но половина жизни нашей принадлежит отечеству, половина же человечеству; ибо як плоди естества для человека суть созданныи, так і человек сам для человека сотворен есть.

• Свободность души і сердца есть истинное блаженство. А гдї свободы нїт, там і несть блаженства.

• Пламень не для себе дает светлость, но для другого і свїтит, і грїет. Так добротливый человек другому живет.

• Не славися счастьем. Фортуна – хитра Богиня, крила імїет і часто отлітаєт із своей квартири, іская удобнїшее жилище.

Сторінки минулого (71)

ВИШНІ ЧАБИНИ – VYŠNÉ ČABINY – історична назва частини села ЧАБИНИ (окр. Меджилабірці)

Історичні назви Вишніх Чабин: Chebinye (1478), Wissne Czebinye (1773), Vyšné Čabiny (1927); по-угорськи: Felsőcsebinye, Felsőcsebény.

Стат.: Вишні Чабини – 1869 – 460 жит., 1880 – 468, 1890 – 517, 1900 – 487, 1910 – 483, 1921 – 76 будинків, 420 жителів, з т. 7 чсл., 389 рус., 9 угор., 14 євр., 392 гр.-кат., 10 р.-кат., 14 ізр., 1930 – 425, 1940 – 455, 1948 – 359, 1961 – 430.

Сучасна назва Чабини пов'язана з 1964 роком, коли дійшло до об'єднання Вишніх і Нижніх Чабин.

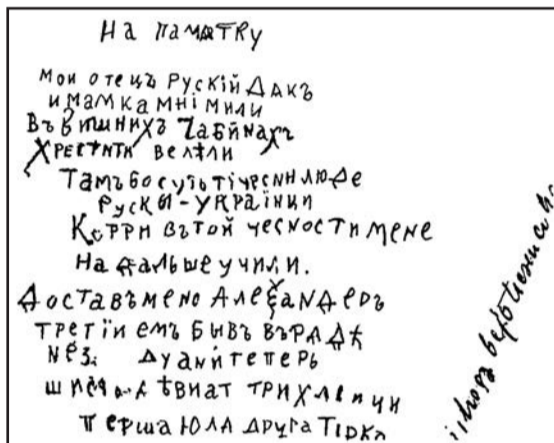
Нижні Чабини були при гирлі потоку Вільшава зі сходу до ріки Лаборець, Вишні Чабини знаходились на західно-

їх говори» зачисляє Вишні Чабини до сіл з руською мовою проповіді з-поміж парохій, які належали до Пряшівської єпархії.

У Чабинах у період утворення Чехословаччини і входження Пряшівщини в адміністративне управління Словаччини, на відміну від інших русько-українських сіл, спостерігалась стійкість у збереженні самосвідомості місцевих русинів-українців.

Священниками і настоятелями церкви Різдва Пресвятої Богородиці (1730) в Чабинах (тепер філіалами є Храм Покрову Пресвятої Богородиці в Рошківцях (1730) і Храм свя. Миколая в Сукові (1600) були: до Ужгородської унії 1646 року Гавриїл (1622 – 1622), а в поунійний період: Теодор Скибинський (1726 – 1726), Яків Повдиряк (1726 – 1750), Григорій Соханович (1788 – 1798), Стефан Дем'янович (1788 – 1798), Василь Кутка (1798 – 1822), Михайло Якович (1822 – 1835), Антон Панкович (*1805) (1837 – 1869), Антон Годобай (*1843) (1869 – 1870), Іван Рокицький (1871 – 1898), Юрій

Мигалич (1898 – 1915), Іван Кокинчак (1916 – 1927), Велемир Гербері (1927 – 1950), Едуард Гербері (*1909) – намісник з Красного Броду (1968 – 1974), Михайло Станко – намісник з Радвані н/Л. (1974 – 1990), Полікарп Стефан Яцош, ЧСВВ (1990 – 1993), Василь Йосиф Кундрат ЧСВВ (1993 – 1995), Йосиф Стефан Луцак ЧСВВ (1995 – 2003), Мілан Ясик (2003 – 2015), Во-

▲ Про рідне село Вишні Чабини Анатолій Кралицький писав так: «Там бо суть ті чесни люде русько-українци».

модимир Панчак (2015). У центральній частині села лежали Середні Чабини і частина під назвою Вишній Горбок (Гарбок) на південний захід від Нижніх Чабин.

Історик О. Петров про походження Чабин наводить такий переказ: на місці сучасних Чабин таборували угорські воїни, які були вислані проти татар. Серед воїнів було багато румунів, які запитували сторожу по-румунськи: «се білже» – «що нового?» Звідси й назва села.

Заснування поселення пов'язане з пастухами, які вирубали букові ліси. Пізніше тут було пастуше-селянська осада. Поступово виникають окремі поселення: Нижні Чабини, Вишні Чабини; поселення на Горбку існувало самостійно до об'єднання з Нижніми Чабинами в 1913 році. У 1920 році село отримало назву Вишні Чабини, а з 1927 по 1964 роки використовувалася назва Вишні Чабини.

Український етнограф, фольклорист і мовознавець Володимир Гнатюк у своїй статті «Русини Пряшівської єпархії і

Будівництво дороги прогресує найшвидше в Словаччині

Перша частина обхідної дороги коло Пряшева R 4, за словами генерального директора Національної компанії автомобільних доріг Владимира Яцка, після завершення робіт може стати будівництвом року.

Про це він заявив в інтерв'ю в соцмережі. Перша ділянка північної об'їзної дороги Пряшева процедурно, функціонально та системно влаштована таким чином, що навіть якщо є проблеми, вони вирішуються і вони не є принциповими. Тому В. Яцко

переконаний, що дорогу передадуть в користання громадськості влітку. За його словами, це будівництво найбільше прогресує по всій Словаччині.

Навпаки, за його словами, найскладнішими є будівельні роботи на ділянці траси D1 Lietavská Lúčka – Dubná Skala, включаючи тунель Višňové. Якщо будівництво буде завершено, це буде найдовший тунель у Словачкій Республіці довжиною 7,5 кілометрів.

Під час Словацького національного повстання на території сучасних Чабин діяли партизанські загони (21 вересня 1944 р. вони підірвали німецький т-

варний потяг). Під час визвольних змагань згоріло 13 хат. У 1953 р. засновано сільськогосподарську артіль ЄСГА, яка розпалася, 1958 р. відновлена. При об'єднанні сіл об'єдналися й артіль.

Церковна школа існувала вже в кінці XIX ст., 1904 р. реорганізована на державну школу з власною будовою. У 1946-56 рр. навчання проводилося у дерев'яному бараци. У повоєнний період побудовано багато сімейних будинків, школа, будинок пошти, адміністративна будова, лікарня, будинок культури та ін., зокрема господарські будівлі. Від 1952 р. у селі працював драматичний гурток, від 1983 р. – жіноча фольклорна група. На території села знайдено поклад 327 срібних монет (Леопольд I, Сигізмунд III, Я. Казимир), закопаний на поч. XVIII ст. У 1911 р. поклад дано на збереження Угорському національному музею у Будапешті. У Вишніх Чабинах є церква Діви Марії, побудована у стилі руського ренесансу з використанням будови 1892 р. Вістар та іконостас з часу будівництва церкви. Побудовано новий православний храм у 1993 р.

Історик Ф. Уличний доводить існування православної церкви так: «Zaiste v 16. storočí mali v dedine aj pravoslávny kostol, ale dokázat ho možno od 17. storočia. Okolo roku 1623 patrila pravoslávnyemu batkovi celá usadlosť». Існування православної церкви в Чабинах фіксує також словацький вчений Ян Матей Корабинський в своєму «Географічно-історичному і товарному лексиконі Угорщини» (1786), див. стор. 89 (110) та як Sschabina на стор. 84 (105).

У 1881 р. із загального числа 702 жителів Чабин 578 було руської національності, у 1900 р. із 842 жителів 655 руської національності, в 1921 році – 767. У 1991 р. Чабини мали 441 жителя, з того 209 словаків, 164 русин., 58 україн., 244 гр.-кат., 168 правосл. Станом на 2001 рік із 430 жителів Чабин 171 житель був словацької національності, 195 русин., 35 україн., 220 гр.-кат., 154 прав., 24 р.-кат.

За переписом 2011 року національний склад населення Чабин був такий: із 391 жителя Чабин 121 особа словацької національності, 219 русин., 13 україн., 4 євр., 3 росій., у 31 особі не було встановлено національну приналежність. Стан релігійної приналежності в 2011 році був такий: 199 гр.-кат., 124 прав., 23 р.-кат., 1 еванг. авсб. віросп., 1 еванг. метод. віросп., 14 осіб без віросповідання, у 30 осіб не було встановлено релігійну приналежність.

Із загального числа 320 жителів Чабин за переписом населення 2021 року 153 особи слов. національності, 139 русин., 10 україн., 3 румун. національності, у 13 осіб не було встановлено національну приналежність. Щодо релігійної приналежності обличчя Чабин таке: 152 гр.-кат., 108 прав., 23 р.-кат., 22 без віросповідання, 1 евангел., 1 особа визнала свою належність до ад hoc руху.

У Чабинах народився письменник, історик, церковний діяч Анатолій Кралицький (12.2.1835, Чабини – 11.2.1894, Мукачеве). У 1994 р. силами Союзу русинів-українців СР йому відновлено пам'ятник.

Про русинів рідного краю Анатолій Кралицький писав, що вони належать до «сімї преславної України» (газ. «Слово», 1863), що «наша Угорська Русь разом з Галичиною належить до малоруської (української) галузки слов'янського племені» (газ. «Світ», 1869).

У Чабинах народилися: письменник Андрій Кусько (8.3.1915 – 10.12.1999), педагог Федір Віцо (22.2.1911 – 17.4.1982), фольклористка Анна Тапич (16.11.1923 – 11.6.1977), професор Андрій Чума (30.12.1927 – 2.5.1998), літературний критик Іван Гірка (1.1.1928), оперна співачка Марія Мороз-Мурґаш (1935), академічний художник Михайло Чабала (4.2.1941 – 4.8.2002), скульптор Юрій (15.4.1942).

-р-

-мі-

NOVE ŽYTĚA

KULT MINOR

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 73. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s.. Stredisko predplatného tlačie. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sada NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР. Рік видання 73. Головний редактор Мiroslav Iljuk. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.